

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Παρεμβάσεις

■ **Η ΦΕΤΙΝΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ** της τρομοκρατικής επίθεσης της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 και της μαζικής δολοφονίας σχεδόν 3.000 αθώων θα είναι ακόμη πιο επώδυνη, καθώς θα επιβαρύνεται με μια έντονη αίσθηση ματαιότητας. Η «αποκατάσταση» του καθεστώτος των Ταλιμπάν, ενός καθεστώτος βίας, δυστυχίας και απόλυτης καταπίεσης, είκοσι χρόνια μετά την αμερικανική επέμβαση, είναι από κάθε άποψη μια ήττα για όλους και όλες με στοιχειώδη δημοκρατική ευαισθησία και κοινωνική ενσυναίσθηση.

Σε στρατηγικό επίπεδο, είναι πρωτίστως μια μείζων αποτυχία της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, από τη στιγμή που η επικράτηση των Ταλιμπάν σηματοδοτεί, κατά πάσα πιθανότητα, την επιστροφή της γεωπολιτικής πραγματικότητας, την οποία οι ΗΠΑ προσπάθησαν να αλλάξουν με κόστος εκατοντάδες δισεκατομμύρια δολάρια και, κυρίως, χιλιάδες ανθρώπινες ζωές. Αυτή η προοπτική είναι εξαιρετικά δυστοπική από τουλάχιστον τρεις απόψεις.

Πρώτον, καταδικάζει εκ νέου μια τουλάχιστον γενιά Αφγανών να επιλέξουν να ζήσουν σε ένα μεσαιωνικό καθεστώς όπου κάθε προοπτική κοινωνικής προόδου απουσιάζει ή να

προσπαθήσουν να αποδράσουν. Εδώ, βεβαίως, αξίζει να σημειωθεί ότι οι προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές από το Αφγανιστάν είναι σταθερές εδώ και σχεδόν μισό αιώνα, από τη σοβιετική εισβολή και κατοχή, η οποία, ειρήσθω εν παρόδω, αποστέρησε από την αφγανική κοινωνία και πολιτική την όποια ελίτ είχε δημιουργήσει η περίοδος της βρετανικής αποικιοκρατίας. Δεν πρέπει να υπάρχει αμφιβολία ότι το επόμενο δι-

Είκοσι χρόνια μετά

άστημα θα έχουμε μια αύξηση αυτών των ροών με τις όποιες -γνωστές- επιπτώσεις για τις πολιτικές και κοινωνικές αντοχές χωρών της Ασίας αλλά και της Ευρώπης.

Δεύτερον, ακόμη και αν οι Ταλιμπάν αυτή τη φορά δεν επιτρέψουν να ξαναγίνει το Αφγανιστάν καταφύγιο, εκπαιδευτικό κέντρο και ορμητήριο τρομοκρατικών οργανώσεων που θα επιδιώξουν να πλήξουν με μαζικά χτυπή-

© **Κώστας Υφαντής**

Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και ερευνητικός εταίρος στο ΙΔΙΣ

ματα τις ΗΠΑ και την Ευρώπη, η επιστροφή τους στέλνει ένα ισχυρό μήνυμα σε άλλες περιοχές του πλανήτη όπου δραστηριοποιούνται ένοπλα φονταμενταλιστικά κινήματα ιδιαίτερα στην υποσαχάρια Αφρική. Ενα μήνυμα υπομονής και αντοχής. Οι τακτικές ανταρτοπολέμου, τρόμου, εκτελέσεων, βομβιστικών επιθέσεων στο τέλος εξασφαλίζουν τη νίκη. Η Δύση δεν είναι ανίκητη.

Τέλος, υπάρχει το ζήτημα της γενικότερης εικόνας και του βαθμού στον οποίο η αμερικανική αποχώρηση αναδιατάσει τις περιφερειακές αλ-

Προσφυγιά, αστάθεια και παζάρια φέρνει η επόμενη ημέρα

Περιφερειακή και παγκόσμια αστάθεια, δημιουργία ενός νέου μεγάλου προσφυγικού κύματος, ενίσχυση του γεωπολιτικού ρόλου της Τουρκίας και παζάρι με την Ευρώπη για ανταλλάγματα, ώστε να συγκρατήσει τους Αφγανούς πρόσφυγες, προβλέπουν οι ειδικοί καθηγητές και διεθνολόγοι μετά την ήττα της Δύσης στο Αφγανιστάν. Οι **Κώστας Υφαντής**, **Κωνσταντίνος Φίλης**, **Χριστόδουλος Γιαλλουρίδης** και **Αθανάσιος Δρούγος** αναλύουν στη **Realnews** τις εξελίξεις και καλούν τη χώρα μας να είναι σε ετοιμότητα.

ΘΑΝΟΣ ΜΩΡΙΑΤΗΣ

Καθηγητές και διεθνολόγοι γράφουν στην «R» για τις εξελίξεις που σηματοδοτεί η επικράτηση των ακραίων ισλαμιστών στο Αφγανιστάν

Η σκακιέρα του προσφυγικού

■ **Η ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ** κρίση που βρίσκεται σε εξέλιξη στο Αφγανιστάν εκ των πραγμάτων αλλάζει τα δεδομένα στο προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα. Η Τουρκία αυτόν τον αναμένεται να καταστεί κομβικός παίκτης της εξίσωσης των ροών, σε περίπτωση που επιβεβαιωθούν οι εκτιμήσεις που κάνουν λόγο για έξοδο (σε άμεση πρώτη φάση) 300-500.000 Αφγανών. Το Ιράν επιχειρεί ήδη να αναστείλει τα προερχόμενα από το Αφγανιστάν ρεύματα, ενώ φιλοξενεί ανεπισίμως 2-3 εκατομμύρια Αφγανούς στην επικράτειά του. Από αυτούς, έως και 500.000 έχουν ήδη περάσει τα τελευταία χρόνια στην Τουρκία. Ως συνέπεια των παραπάνω, η τελευταία θα προσπαθήσει να ανασχέσει τις ροές Αφγανών στα σύνορά της με το Ιράν, διότι σε διαφορετική περίπτωση θα δημιουργηθεί σοβαρό πολιτικό πρόβλημα στο εσωτερικό της, δεδομένης της κόπωσης της τουρκικής κοινωνίας, για πρόσφυγες και μετανάστες. Προφανώς, ο Ερντογάν δεν θα θέλει οι Αφγανοί να εξελιχθούν σε νέους Σύρους, οι οποίοι είναι πλέον ανεπιθύμητοι. Αν το καταφέρει, θα δείξει πως η χώρα του κάνει τη «βρόμικη δουλειά», καθιστάμενη το

buffer zone της Ευρώπης, θα απαιτήσει οικονομικά και διπλωματικά ανταλλάγματα, και πρέπει ασφαλώς να αξιολογήσουμε ως Ελλάδα τι θα μπορούσε να περιλαμβάνει το πακέτο που θα προτείνει η Αγκυρα στους δυτικούς της εταίρους. Εδώ, όσο προωθημένο και αν θεωρείται, η Αθήνα οφείλει ακόμη και να προκαταλάβει τη συζήτηση, θέτοντας εγκαίρως τις δικές της προτάσεις για το πώς μπορεί να στηριχθεί εμπράκτως η Αγκυρα από την Ε.Ε., υπό την αίρεση βέβαια ότι θα είναι αποτελεσματική στη συγκράτηση των ροών. Το ίδιο ισχύει και για άλλα γειτονικά στο Αφγανιστάν κράτη που θα πιεστούν από τη σοβούσα κρίση. Αλλά δεν πρέπει να αφήσουμε τη διαπραγμάτευση να εξελιχθεί ανάμεσα σε κάποιους Ευρωπαίους συμμάχους μας (π.χ. Γερμανία) και την Αγκυρα, χωρίς να μπορούμε να παρέμβουμε, παρά μόνο όταν έχουν γίνει οι σχετικές συνεννοήσεις. Και ίσως η τωρινή κατάσταση μας προσφέρει τη δυνατότητα να ξαναπιάσουμε και διμερώς το θέμα του προσφυγικού με την Τουρκία, αρκεί η τελευταία να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων. Έτσι και αλλιώς, θα ωφεληθούν

© **Κωνσταντίνος Φίλης**
Εκτελεστικός διευθυντής
ΙΔΙΣ και αναλυτής διεθνών
θεμάτων του ΑΝΤ1

με αν δεν έχουμε ορδές Αφγανών. Αλλά χρήζει ιδιαίτερης προσοχής το πώς η Τουρκία θα «πουλήσει» τη χρησιμότητά της στη Δύση. Αν πάλι η Αγκυρα δεν καταφέρει να μετριάσει τις ροές Αφγανών, θεωρώ περίπου δεδομένο ότι θα τους διοχετεύσει προς την Ευρώπη και δεν θα τους εργαλειοποιήσει, όπως έκανε με τους Σύρους, διότι δεν εμπιστεύεται τους Ευρωπαίους. Μην λησμονούμε ότι όχι μόνο η Τουρκία αλλά και οι Ευρωπαίοι έχουν αθετήσει τα συμφωνηθέντα της Κοινής Δήλωσης του Μαρτίου του 2016, ενώ η Αγκυρα έχει σοβαρά παράπονα και για τον τρόπο καταβολής των χρημάτων, αλλά και για το ύψος. Αρα, από το να πάρει το ρίσκο να τους κρατήσει στην επικράτειά του και να υφίσταται μεγάλο πολιτικό κόστος, ο Ερντογάν θα προτιμήσει να τους «ξεφορτωθεί». Επομένως, θα πρέπει να προετοιμαζόμαστε επιχειρησιακά για το ενδεχόμενο δραστηρικής αύξησης των ροών.

* *Κυκλοφορεί το βιβλίο του Κ. Φίλη «Διεκδικητικός πατριωτισμός. Ανατομία μίας συζήτησης που δεν έγινε ποτέ»*